

**UCHWAŁA NR XXXIX/306/21
RADY MIASTA GRAJEWO**

z dnia 27 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Wspierania Rodziny w mieście Grajewo na lata 2022-2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1372 i poz. 1834) i art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821, z 2021 r. poz. 159, poz. 1006) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjąć do realizacji Miejski Program Wspierania Rodziny w mieście Grajewo na lata 2022-2024 stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Grajewo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

Przewodnicząca Rady Miasta

mgr Halina Muryjas-Rząsa

MIEJSKI PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE GRAJEWO NA LATA 2022-2024

I. Wstęp

Niniejszy program jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w mieście Grajewo.

Rodzina to pierwsze i główne środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Rodzina oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Pomyślny rozwój dziecka możliwy jest w prawidłowo funkcjonującej rodzinie.

Jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać.

W tym celu został utworzony Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej, obowiązującą od 01.01.2012 roku. Opracowanie i realizacja Miejskiego Programu Wspierania Rodziny należy do zadań własnych Gminy (art. 176 pkt1 ww. ustawy).

Założeniem Miejskiego Programu jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia rodziny poprzez działania mające służyć:

- wspieraniu potencjału rozwojowego rodziny biologicznej na wczesnym etapie jej funkcjonowania,
- wzmocnieniu systemu gwarantującego prawidłowy proces wychowawczy oraz ochrony dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem,
- poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów wymagających pomocy,
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodziny poprzez prowadzenie stosownych działań profilaktyczno- edukacyjno-wychowawczych w środowisku,
- zapobieganiu powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia.

II. Diagnoza sytuacji demograficznej w Mieście Grajewo

Miasto Grajewo położone jest w województwie podlaskim w powiecie grajewskim. Na dzień 1 grudnia 2021 r. w mieście Grajewo zameldowanych było łącznie 20693 mieszkańców na pobyt stały lub tymczasowy, w tym:

Mieszkańcy Grajewa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Zameldowani na pobyt stały	20370	9739	10631
Zameldowani na pobyt tymczasowy	323	165	158

Źródło: Dane Urzędu Miasta w Grajewie

Mówiąc o przyczynach trudnej sytuacji życiowej osób zgłaszających się o pomoc do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie konieczne jest przeanalizowanie danych ilościowych dotyczących udzielania pomocy mieszkańcom Grajewa.

Według art. 7 ustawy o pomocy społecznej najczęstszymi powodami przyznawania pomocy są: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa, wielodzietność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, rodziny niepełne, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, alkoholizm, narkomania, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo- wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, zdarzenia losowe, sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Najczęstsze powody przyznawania pomocy rodzinom w roku 2020 w mieście Grajewo to:

- ubóstwo- 404 rodzin;
- bezrobocie- 286 rodzin;
- bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych- 70 rodzin;
- długotrwała lub ciężka choroba- 186 rodzin;
- potrzeba ochrony macierzyństwa- 42 rodzin;
- niepełnosprawność- 218 rodzin;
- przemoc w rodzinie- 1 rodzina;
- bezdomność – 6 osób;
- alkoholizm – 16 osób;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 3 osoby.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dała możliwość udzielania wsparcia rodzinom dysfunkcyjnym w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych w postaci przydzielenia asystenta rodziny. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Grajewie zatrudnionych jest 2 asystentów rodziny, którzy współpracują z rodzinami nad poprawą ich umiejętności opiekuńczo -wychowawczych.

Rodziny, którym udzielono wsparcia asystenta rodziny w latach 2019- 2021:

2019 rok		2020 rok		2021 rok	
Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
26	51	24	60	32	65

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie

Praca asystenta z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest procesem długotrwałym i niezwykle złożonym.

III. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<p>Dobre rozeznanie środowiska lokalnego m.in. przez pracowników służb pomocy społecznej, pedagogów szkolnych. Baza instytucji wspierających rodzinę (w szczególności: policja, sąd, MOPS, PCPR, organizacje pozarządowe).</p> <p>Profesjonalna praca służb pomocy społecznej. Funkcjonowanie placówek służby zdrowia na terenie miasta. Funkcjonowanie na terenie miasta świetlicy środowiskowej.</p> <p>Funkcjonowanie placówek oświatowych na terenie miasta.</p> <p>Działalność Klubu Zdrowia i Trzeźwość</p> <p>Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p> <p>Zatrudnienie asystenta rodziny</p>	<p>Wysoki poziom bezrobocia. Wysoki wskaźnik ubóstwa.</p> <p>Wysokie koszty utrzymania rodziny.</p> <p>Ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez miasto.</p> <p>Wzrost liczby zadań zleczanych samorządom miasta.</p> <p>Brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych. Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie.</p> <p>Niska świadomość rodziców dotycząca kwestii edukacyjnych i wychowawczych.</p> <p>Bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.</p> <p>Brak współdziałania rodziców w zakresie edukacji dzieci</p> <p>Brak ośrodków wsparcia rodzin na terenie miasta. Brak porad specjalisty, np. terapeuty rodziny</p> <p>Brak gotowości rodzin do zmiany stylu życia</p> <p>Brak zaplecza zabezpieczającego egzekucje egzmisji sprawców przemocy w rodzinie</p> <p>Bezradność i roszczeniowość rodzin korzystających z pomocy społecznej(wzorce pokoleniowe)</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Polityka państwa przyjazna rodzinom.</p> <p>Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych.</p> <p>Pozyskiwanie środków zewnętrznych na aktywizację zawodową i społeczną osób w rodzinach zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>Edukacja rodziców.</p> <p>Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę.</p> <p>Zwiększenie środków finansowych w obszarze pomocy społecznej, edukacji i wychowania.</p> <p>Większa aktywność organizacji pozarządowych. Zwiększenie i zróżnicowanie bezpłatnych ofert kulturalnych.</p> <p>Realizowanie programów profilaktycznych promujących zdrowy styl życia.</p> <p>Możliwość zakładania żłobków przez osoby fizyczne.</p> <p>Sprawowanie opieki przez dziennego opiekuna lub nianię.</p> <p>Szkolenie opiekunek dla dzieci do lat 3.</p> <p>Pozyskiwanie kandydatów do tworzenia rodzin wspierających.</p>	<p>Wzrost kosztów utrzymania rodzin.</p> <p>Rozszerzenie zjawisk patologicznych (przemoc, narkomania, hazard, alkoholizm i inne uzależnienia).</p> <p>Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców.</p> <p>Rozszerzenie kręgów ubóstwa (m.in. wśród osób pracujących).</p> <p>Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia biedy”.</p> <p>Demotywacyjny charakter przyznawanych świadczeń .</p> <p>Brak środków finansowych miasta na zatrudnianie asystentów rodziny.</p> <p>Brak środków finansowych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej</p> <p>Problem eurosieroctwa -skutek migracji jednego lub obojga rodziców w wyniku, którego dzieci pozostają najczęściej pod opieką drugiego współmałżonka, dziadków, dalszej rodziny, a nawet same.</p> <p>Rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę)</p> <p>Demoralizacja dzieci i młodzieży</p>

IV. ADRESACI PROGRAMU

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2022- 2024 jest skierowany do rodzin zamieszkujących na terenie Miasta Grajewo, wychowujących dzieci i przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zagrożonych ubóstwem, problemem uzależnienia oraz rodzin dotkniętych przemocą.

Program skierowany jest również do rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

V. CELE GŁÓWNE I SZCZEGÓŁOWE

Głównym celem Miejskiego Programu Wspierania Rodziny w Mieście Grajewo na lata 2022-2024 jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

Cele szczegółowe programu:

1. Diagnozowanie, analiza i monitoring środowisk rodzinnych.
2. Zapewnienie podstawowych potrzeb bytowych rodziny.
3. Wspomaganie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo- wychowawczych w celu przywrócenia rodzicom zdolności do pełnienia ról rodzicielskich.
4. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym w rodzinie oraz rozwiązywanie już istniejących.
5. Dążenie do reintegracji rodziny- powrót dzieci do rodziny biologicznej.
6. Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych.

Cel szczegółowy 1. Diagnozowanie, analiza i monitoring środowisk rodzinnych:

- wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności,
- praca socjalna- rozpoznanie niedoborów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci i ocena sytuacji dziecka,
- kontakt ze specjalistami, aby ustalić przyczyny mające wpływ na dysfunkcje. Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie.

Cel szczegółowy 2. Zapewnienie podstawowych potrzeb bytowych rodziny:

- udzielenie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia,
- objęcie dożywianiem dzieci ze szkół,
- monitoring sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia poprzez kontakt z placówkami służby zdrowia,
- zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, placówkach opiekuńczo- wychowawczych.

Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie, Urząd Miasta w Grajewie, placówki służby zdrowia, placówki oświatowe.

Cel szczegółowy 3. Wspomaganie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo- wychowawczych w celu przywrócenia rodzicom zdolności do pełnienia ról rodzicielskich:

- rozwijanie umiejętności opiekuńczo- wychowawczych,
- praca z rodziną biologiczną w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej,
- promowanie działań na rzecz integracji rodziny i aktywnego spędzania czasu wolnego,
- monitorowanie sytuacji dziecka i rodziny po zakończeniu pracy z asystentem rodziny.

Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie, Urząd Miasta w Grajewie, placówki oświatowe.

Cel szczegółowy 4. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym w rodzinie oraz rozwiązywanie już istniejących:

- praca socjalna
- współpraca z instytucjami zajmującymi się rodziną,
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem,
- kierowanie osób uzależnionych na leczenie,
- rozwiązywanie problemów przemocy w rodzinie,

- przydzielanie rodzinom asystenta rodziny.

Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie, Miejski Zespół Interdyscyplinarny w Grajewie, Komenda Powiatowa Policji w Grajewie, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki Służby Zdrowia, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Grajewie.

Cel szczegółowy 5. Dążenie do reintegracji rodziny- powrót dzieci do rodziny biologicznej:

- współpraca z instytucjami pracującymi na rzecz rodziny,
- pomoc w rodzinie w odbudowaniu właściwego środowiska wychowawczego, aby rodzina mogła prawidłowo funkcjonować poprzez wsparcie asystenta rodziny,
- pomoc w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych,
- nabycie przez rodziców umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów życiowych.

Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie, Urząd Miasta w Grajewie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie.

Cel szczegółowy 6. Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych:

- praca asystenta rodziny,
- wsparcie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi,
 - zapewnienie różnych form wsparcia dla rodzin m.in. poradnictwa psychologicznego, prawnego

Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie

VI. REALIZATORZY PROGRAMU

Założenia Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 powinny realizować podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz podmioty specjalizujące się w kontaktach z dziećmi i rodziną w szczególności:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie;
- Urząd Miasta w Grajewie;
- Placówki Oświatowe, w tym świetlica środowiskowa „Przystań” na terenie Miasta Grajewo;
- Organizacje pozarządowe;
- Parafia Rzymskokatolicka Trójcy Przenajświętszej w Grajewie;
- Parafia Rzymskokatolicka Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Grajewie;
- Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Ojca Pio w Grajewie;
- Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Pawła II w Grajewie;
- Miejski Zespół Interdyscyplinarny w Grajewie;
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Grajewie;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie;
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Grajewie;
- Powiatowy Urząd Pracy w Grajewie;
- Komenda Powiatowa Policji w Grajewie;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej;
- Grajewskie Centrum Kultury w Grajewie;

- Lokalne media;

VII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Finansowanie 3 -letniego Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 odbywać się będzie w ramach:

- 1) środków własnych Miasta,
- 2) dotacji z budżetu państwa,
- 3) programów i innych środków zewnętrznych.

VIII. EFEKTY I REZULTATY PROGRAMU

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywana jest poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo- wychowawczej, dotkniętych przemocą w rodzinie i zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin w celu zapobiegania powstawania sytuacji kryzysowych, a także przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Zakłada się także wzrost świadomości rodziców w wychowaniu dzieci, planowaniu i prawidłowym funkcjonowaniu rodziny.

IX. MONITORING I EWALUACJA

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 będzie koordynowany i analizowany przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie. W ramach jego realizacji wskazana jest stała współpraca ze wszystkimi podmiotami działającymi na rzecz rodziny w celu osiągnięcia jak najlepszych efektów podjętej pracy.

Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji, a także planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych celów.

Miejski Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb.

Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie będzie przedstawiał co roku Radzie Miasta Grajewo sprawozdanie z realizacji programu z zakresu wspierania rodziny w Mieście Grajewo.

X. PODSUMOWANIE

Założeniem Miejskiego Programu Wspierania Rodziny jest wzmocnienie rodzin prawidłowo funkcjonujących, objęcie wsparciem rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych oraz pomoc rodzinom dysfunkcyjnym.

Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie będą stwarzane możliwości do samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami przy wykorzystaniu własnych umiejętności, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji Miejskiego Programu jest ścisła współpraca podmiotów zajmujących się sprawami rodziny i podejmowanie interdyscyplinarnych działań.

XI. Zespół tworzący program

Niniejszy dokument został przygotowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie.